

Energiklagenemnda

Energiklagenemndas avgjørelse 10. februar 2025

Sak: 2024/1985

Klager: A

Klagemotpart: Glitre Nett AS

Saken gjelder: Installasjon av AMS-måler uten kommunikasjonsmodul

Saken gjelder klage over vedtak fattet av Reguleringsmyndigheten for energi (RME) den 16. oktober 2024 i uenighetssak mellom nettkunden A og nettselskapet Glitre Nett AS om installasjon av strømmåler uten aktiv kommunikasjonsmodul. I vedtaket slo RME fast at nettselskapet kunne installere en AMS-måler uten kommunikasjonsmodul hos klager etter forskrift om kraftomsetning og nettjenester § 4-1. Energiklagenemnda opprettholdt RMEs vedtak.

1 Sakens bakgrunn

- (1) Reguleringsmyndigheten for energi (RME) fattet den 16. oktober 2024 vedtak i uenighetssak mellom nettkunde A (heretter «klager») og nettselskapet Glitre Nett AS (heretter «Glitre», «klagemotparten» eller «nettselskapet») om at nettselskapet kunne kreve installasjon av AMS uten kommunikasjonsmodul i klagers bolig, jf. forskrift 11. mars 1999 nr. 301 måling, avregning, fakturering av nettjenester og elektrisk energi, nettselskapets nøytralitet mv. (forskrift om kraftomsetning og nettjenester) § 4-1 annet ledd.
- (2) Klager brakte uenighetssaken inn for RME ved brev 14. januar 2024. Klager viste til at nettselskapet, til tross for legeerklæring, ikke hadde gitt henne fritak fra «skitten strøm». Hun mente hun hadde krav på slikt fritak og henviste i denne forbindelse til dom fra Borgarting lagmannsrett LB-2021-136295 av 3. november 2022. Klager opplyste at nettselskapet også hadde varslet søksmål mot henne. Klager understrekte at hun ikke nektet nettselskapet adgang for å bytte måler, men at hun heller ikke ville akseptere bytte til en måler hun hadde krav på fritak fra. Vedlagt var en rapport fra EMF Consult *Test av ledningsbundet spenningsstøy («skitten strøm») fra forskjellige generasjoner strømmålere*, som blant annet sammenlignet Kamstrup-måler og analog måler.
- (3) RME besvarte klagers brev som en «henvendelse» den 23. februar 2024. RME opplyste at de ikke kunne se at dommen fra Borgarting lagmannsrett ga kunder med legeattest for helseproblemer på grunn av «skitten strøm» - omtalt i dommen som spenningsvariasjoner - rett til å beholde gammel måler. Det ble vist til at kunder som kunne dokumentere helseutfordringer knyttet til AMS gjennom legeattest, kunne få fritak. Siden klager hadde legeerklæring ville klager ha rett på fritak fra AMS og dette fritaket ville anses som

Postadresse:
Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse:
Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Telefon: +47 55 19 30 00 post@knse.no

oppfylt dersom nettselskapet deaktiverte eller fjernet kommunikasjonsmodulen. Det ble vist til at nettselskapet kunne velge å la klager beholde den gamle måleren, men at dette ikke var noe som RME kunne pålegge nettselskapet.

- (4) I brev datert 10. juni 2024 presiserte klager at hennes tidligere henvendelse var en klage på nettselskapet som ikke behandlet hennes søknad om fritak fra «skitten strøm» og hun ba om å få vedtak i saken.
- (5) Klager opplyste i e-post 24. juni 2024 at hun ville sende ytterligere informasjon i saken per brevpost.
- (6) I brev den 6. september 2024 varslet RME om at de ville fatte vedtak om at nettselskapet kunne kreve installasjon av AMS uten kommunikasjonsmodul i klagers bolig.
- (7) Klagers innga merknader ved e-post den 27. september 2024.
- (8) Deretter fattet RME følgende vedtak den 16. oktober 2024:

«Glitre Nett kan etter forskrift om kraftomsetning og netjtjenester § 4-1 andre ledd bokstav b) kreve installasjon av AMS uten kommunikasjonsmodul i boligen til [A].»
- (9) Klager opplyste i e-post den 4. november 2024 at hun hadde sendt klage på vedtaket ved brevpost.
- (10) Den 15. november 2024 informerte RME om at de ikke hadde mottatt klagen. Klager ble bedt om å sende klagen per e-post.
- (11) I e-post den 18. november 2024 påpekte klager at hun hadde sendt klagen med rekommandert post den 4. november 2024, og hun la ved kvittering på dette. Hun viste til at hun tidligere hadde bedt om å få levere post direkte til RMEs resepsjon, men at hun hadde fått beskjed om at dette ikke var mulig. Klager opplevde det som slitsomt at RME gjentatte ganger ba om at henvendelsene måtte være elektroniske. Dette viste etter klagers syn at RME hadde liten forståelse for sakens kjerne, at det er noen mennesker som av helsemessige årsaker prøver å unngå belastning med skjermbruk.
- (12) Etter å ha funnet brevet orienterte RME nettselskapet om klagen ved brev 18. november 2024.
- (13) Glitre innga kommentarer til klagen ved brev den 28. november 2024.
- (14) RME vurderte klagen, men konkluderte med at den ikke ga grunnlag for å endre eller oppheve vedtaket, jf. lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker av 10. februar 1967 (forvaltningsloven) § 33. Klagen og sakens dokumenter ble oversendt Energiklagenemnda ved RMEs innstilling den 5. desember 2024.
- (15) Klager og klagemotpart har i brev datert hhv. 19. og 20. desember 2024 fått informasjon om saksgangen for Energiklagenemnda og frist for å inngi kommentarer til RMEs innstilling i saken eller andre merknader.
- (16) Energiklagenemnda avholdt nemndsmøte i saken 10. februar 2025.

2 Reguleringsmyndigheten for energis vedtak

- (17) I vedtaket datert 16. oktober 2024 redegjør RME først for sakens bakgrunn. RME vurderer deretter om klager har rett på fritak fra AMS uten kommunikasjonsmodul.
- (18) Det vises til at forskrift om kraftomsetning og netttjenester § 4-1 første ledd pålegger alle nettselskap å installere AMS-målere i alle sine målepunkt. Det er åpnet for unntak fra AMS-måler med kommunikasjonsmodul dersom installasjonen er til vesentlig og dokumenterbar ulempe for sluttbruker, jf. forskrift om kraftomsetning og netttjenester § 4-1 annet ledd bokstav b. Videre følger det av forarbeidene at «ulempe» viser til ulempe i helsemessig forstand. Deretter pekes det på at det er slått fast gjennom forvaltningspraksis at slik helsemessig ulempe må dokumenteres med attest fra lege eller psykolog. Videre anses fritaket oppfylt når kommunikasjonsmodulen er fjernet eller deaktivert. RME kan ikke se at dommen fra Borgarting lagmannsrett åpner for at kunder med legeattest for helseproblemer knyttet til «skitten strøm» - i dommen omtalt som spenningsvariasjoner – skal ha rett til å beholde gammel måler. Det pekes på at Energiklagenemnda heller ikke er enig i at lagmannsrettens domsbegrunnelse kan tas til inntekt for en utvidelse av unntaksbestemmelsen.
- (19) Etter RMEs vurdering kan ikke en nettkunde med legeattest kreve tiltak utover å få installert en AMS uten kommunikasjonsmodul. Ettersom kunden har legeerklæring, har nettselskapet etter RMEs vurdering rett til å installere AMS uten kommunikasjonsmodul, jf. forskrift om kraftomsetning og netttjenester § 4-1 annet ledd bokstav b.

3 Partenes anførsler

3.1 Klagers anførsler

- (20) Klager har i det vesentlige anført:
- (21) Klager hevder hun har krav på fritak fra strømmåler som produserer «skitten strøm» i boligen etter forskrift om kraftomsetning og netttjenester § 4-1 annet ledd bokstav b, og ikke bare fra AMS-funksjonen og dens sender(e). Klager viser til at hennes helseplager er dokumentert ved fremlagt legeattest og egenerklæring.
- (22) I klagen 4. november 2024 på RMEs vedtak 16. oktober 2024 opplyser klager at hun klager på todelt grunnlag. Hun gjør gjeldende at hennes personlige situasjon kvalifiserer for fritak etter forskrift om kraftomsetning og netttjenester § 4-1 annet ledd bokstav b. Videre anfører hun at vedtaket bygger på gal rettsanvendelse og at klager under enhver omstendighet har krav på fritak som følge av at hun oppfyller vilkårene for fritak slik disse fremgår av rettskraftig dom fra Borgarting lagmannsrett.
- (23) Klager viser til at den manglende plikten til installasjon i tilfeller som omfattes av bokstav b, i praksis har blitt tolket som rett til fritak for sluttbruker fra installasjon av AMS-funksjonalitet, herunder mikrobølget trådløs kommunikasjon, som er den tekniske standardløsningen som muliggjør AMS-funksjonaliteten. I denne forbindelse peker klager på at adgangen til slikt fritak i sin tid ble tatt inn etter NVEs møte med FELO, Foreningen for el-overfølsomme, som er medlem av Funksjonshemmedes fellesorganisasjon (FFO). Dette viser ifølge klager at det var helsevirkninger fra den mikrobølgede (trådløse) kommunikasjonen, og ikke selve AMS-funksjonen (dvs. styrings- og rapporteringsfunksjonen), som var begrunnelsen for fritaket. Klager hevder at det er uomtvistet at relativt høyfrekvent pulset stråling («skitten strøm»)/ledningsbundet

spenningsstøy) skapes i det elektriske feltet rundt strømførende ledninger fra mye moderne elektronikk, og at dette også gjelder nye strømmålere selv om mikrobølgesenderne i målerne fjernes/stenges. Ifølge klager er det omfattende dokumentert tidligere i saken at slike pulsede felt gir biofysisk påvirkning, enten de kommer fra radioantenner eller fra ledningsnett.

- (24) Klager mener at RME har vurdert klagers rett til fritak på sviktende grunnlag. I vedtakets punkt 5 angir RME sakens hovedproblemstilling som et spørsmål om nettselskapet kan installere en AMS-måler uten kommunikasjonsmodul hos klager. RME benytter ifølge klager feil og forvirrende terminologi: NVE og Justervesenet har tidligere slått fast at en «AMS-måler» uten AMS-funksjonalitet ikke er en «AMS-måler». Det fins folgelig ikke noe slikt som en «AMS-måler uten AMS» eller «AMS-måler uten kommunikasjon». Klager har allerede fritak fra AMS. Problemstillingen er ifølge klager om nettselskapet kan kreve å installere en strømmåler som produserer «skitten strøm», når klager har dokumentert at det påfører henne, eventuelt også andre i husstanden, helseplager som gir rett til fritak etter forskrift om kraftomsetning og nettjenester § 4-1 annet ledd bokstav b.
- (25) Saken gjelder således ikke krav om å få beholde gammel, analog måler, selv om det er en foretrukket løsning for klager siden disse ikke inneholder svitsjede strømforsyninger. Saken gjelder et krav om at eventuell installasjon av ny strømmåler må skje med en måler som ikke produserer «skitten strøm» som gir klager helseplager, eventuelt at nettselskapet oppnår dette med andre innretninger.
- (26) Klager bestrider ikke at nettselskapet har lovlig adgang til å bestemme hva slags utstyr som skal installeres hos kunden, men nettselskapet kan ifølge klager ikke kreve å installere utstyr som gir kunden helseplager i strid med retten til fritak etter forskrift om kraftomsetning og nettjenester § 4-1 annet ledd bokstav b. Bestemmelsen har ifølge klager til formål, slik den er tolket i praksis, å beskytte mot helseplager fra elektromagnetiske felt.
- (27) Klager gjør deretter gjeldende at RME bygger på gal rettsanvendelse. Det vises i denne forbindelse til at RMEs vedtak forutsetter at strømaabonnenter ikke har krav på fritak fra strømmåler som produserer «skitten strøm» som leder til helseplager for vedkommende. Etter klagers syn har Borgarting lagmannsrett i rettskraftig dom avgjort at saksøkerne i søksmålet hadde krav på fritak fra måler som produserer «skitten strøm» etter forskrift om kraftomsetning og nettjenester § 4-1 annet ledd bokstav b, dersom de 1) kunne dokumentere – gjennom fremleggelse av legeattest – at de hadde symptomer forenlige med det som i dagligtale kalles el-overfølsomhet, og 2) at de på annen måte kunne dokumentere at ulempen hadde sammenheng med «installasjonen», her AMS-målere.
- (28) Ut fra Borgarting lagmannsretts dom, kan krav 2) ifølge klager oppfylles gjennom en egenerklæring. Det pekes på at Borgarting lagmannsretts dom har rettskraftvirkninger for sakens parter, som dermed er bundet av avgjørelsen. Riktignok var ikke klager og nettselskapet parter i saken, men klager viser til at lagmannsrettens utledning av rettsstillingen ikke er begrenset til det konkrete saksforholdet som var til pådømmelse. Klager peker på at dette tilsier at også strømaabonnenter som ikke var part i saken kan kreve fritak for «skitten strøm» etter forskrift om kraftomsetning og nettjenester § 4-1 annet ledd bokstav b på de samme vilkår, og også overfor andre nettselskap. For personer som oppfyller vilkårene for fritak for «skitten strøm» etter forskrift om kraftomsetning og nettjenester § 4-1 annet ledd bokstav b, må nettselskapet etter klagers syn foreta

installasjon av måler som ikke produserer «skitten strøm», eller besørge tiltak som medfører at «skitten strøm» fra måleren ikke tilføres eiendommens strømnett.

- (29) Klager viser til at hun har dokumentert helseplager fra «skitten strøm» på den måte som Borgarting lagmannsrett foreskriver. Hun har også i sin bolig truffet tiltak for å redusere mengder og varighet av «skitten strøm» fra andre kilder. Klager mener hun dermed har rettskrav på fritak fra måler som produserer «skitten strøm».
- (30) Klager informerer også om forhold knyttet til saken som har gått for Agder tingrett, hvor nettselskapets påstand var at de ikke fikk adgang for å få installert AMS-måler med deaktivert kommunikasjon hos henne. Klager understreker at hun aldri har nektet nettselskapet tilgang, men hun nekter å få installert en måler som utgjør en helsefare. Klager mener nettselskapet har presset henne til å få installert AMS-måler med deaktivert kommunikasjonsmodul. Agder tingrett avsa dom 1. oktober 2024 hvor hun ble ilagt saksomkostninger på kroner 20 440.
- (31) Klager viser til kildesamlingen til foreningen Folkets strålevern, som er tilgjengelig på deres nettsider. Det opplyses at denne også ble overlevert til Stortinget 29. oktober 2024, med kopi til alle departementer.

3.2 Klagemotpartens anførsler

- (32) Klagemotparten har i det vesentlige anført:
- (33) I merknader til klagen den 28. november 2024 viser nettselskapet til at de er enige i RMEs vurdering og begrunnelse for vedtaket. Nettselskapet mener at spørsmålet med AMS-målere med og uten kommunikasjon er uttømmende behandlet av rettsvesenet. Det vises til at retten har vurdert påstander om «skitten strøm», og en rekke andre faktiske anførsler. Nettselskapet understreker at nettselskap er gitt medhold i at kundene er forpliktet til å medvirke til at nettselskap kan installere nye målere i kundenes anlegg. Videre påpekes at det per i dag ikke er noe som tyder på at målere som benyttes i det norske markedet avgir elektromagnetisk stråling av en slik art at det skal gis fritak for bruk av måler som sådan. Hvordan dette rent praktisk ville latt la seg gjennomføre er ifølge nettselskapet også uvisst. Videre viser nettselskapet til at eldre målere er elektriske apparater som avgir elektromagnetisk stråling, og at både eldre og nyere målere ligger trygt innenfor lovlige terskelverdier.
- (34) I tillegg viser nettselskapet til at det foreligger en fersk, rettskraftig avgjørelse i denne konkrete saken, der klager har samtykket til å bytte måler og å få montert en måler med deaktivert kommunikasjon. Kjennelse fra Agder Tingrett av 1. oktober 2024 er vedlagt nettselskapets merknader.
- (35) I merknader 7. januar 2025 opplyser nettselskapet at de er enig i RMEs vurdering i innstillingen og at de ikke har noe ytterligere å tilføye.

4 Reguleringsmyndigheten for energis innstilling

- (36) I innstillingen 5. desember 2024 gjør RME innledningsvis kort rede for sakens bakgrunn og vedtaket 16. oktober 2024. Etter RMEs syn er klagers anførsler allerede vurdert og behandlet i vedtaket.

5 Energiklagenemndas vurdering

- (37) Saken gjelder nettkunde As klage over vedtak fattet av RME den 16. oktober 2024. Sakens hovedspørsmål er om klager kan motsette seg installering av AMS-måler uten aktiv kommunikasjonsmodul i klagers bolig.
- (38) Det følger av forskrift om kraftomsetning og netttjenester § 4-1 annet ledd bokstav b at nettselskapene er forpliktet til å installere AMS (avansert måle- og styringssystem) i hvert målepunkt, med mindre installasjonen er til «vesentlig og dokumenterbar ulempe» for sluttbruker. Nemnda viser til at nettselskapet har plikt til å gi fritak dersom vilkåret «vesentlig eller dokumenterbar ulempe» er oppfylt. Dette fritaket gjelder etter ordlyden kun nettselskapets plikt til å «sørge for at AMS er installert i hvert enkelt målepunkt». Rekkevidden av fritaket etter § 4-1 annet ledd bokstav b innebærer etter nemndas syn et fritak fra kommunikasjonsmodulen i AMS-målere. En deaktivering av denne medfører at måleren verken kan sende eller motta signaler. Bestemmelsen gir ikke hjemmel for å frita fra installasjon av målere uten kommunikasjonsmodul (AMS). Dette gjelder generelt, uavhengig av målerens øvrige kvaliteter. I denne saken krever klager rett til å få installert en måler som i tillegg til å være uten aktiv kommunikasjonsmodul også hindrer det klager betegner som ledningsbundet spenningsstøy eller «skitten strøm».
- (39) Energiklagenemnda har behandlet flere saker der klager anfører at den installerte måleren forårsaker spenningsvariasjoner som omtalt i dom fra Borgarting lagmannsrett 3. november 2022 LB-2021-136295. Det vises til sak nr. 2024/1618. Denne saken skiller seg ikke prinsipielt fra tidligere saker med samme problemstilling. I forvaltningen har regelen blitt praktisert slik at det må foreligge helsemessig ulempe dokumentert ved attest fra lege eller psykolog, jf. Energiklagenemndas avgjørelse i sak 2021/1991. Unntaksregelen ble utformet for å ta hensyn til tilbakemeldinger under høringsprosessen om at kravet til installering av AMS-måler opplevdes som belastende for enkelte. Formålet var å etablere en sikkerhetsmekanisme for personer som opplevde det som svært belastende å få en AMS-måler med aktiv kommunikasjonsmodul installert i egen bolig, jf. NVE høringsdokument 1/2011 kapittel 3.10.
- (40) I denne saken har klager fremlagt legeerklæring m.m. som dokumentasjon på at installasjon av AMS-måler fører til «vesentlig og dokumenterbar ulempe». Det er ikke omtvistet at klager oppfyller vilkårene for unntak fra AMS-måler med aktiv kommunikasjonsmodul i forskrift om kraftomsetning og netttjenester § 4-1 annet ledd bokstav b.
- (41) Nemnda har i en rekke saker fremhevet at det er opp til hvert enkelt nettselskap å bestemme om kunder med innvilget fritak fra AMS-måler, skal beholde den gamle strømmåleren eller om strømmåleren skal skiftes ut til en digital strømmåler uten sender, jf. forskrift om kraftomsetning og netttjenester § 3-1. Nemnda er følgelig enig med RME i at forskrift om kraftomsetning og netttjenester § 4-1 ikke er til hinder for at nettselskapene bytter målere, all den tid installasjonen gjelder måler uten aktiv kommunikasjonsmodul. Etter Energiklagenemndas syn har ikke klager etter forskrift om kraftomsetning og netttjenester § 4-1 annet ledd bokstav b krav på å få installert en annen måler enn en AMS-måler med fjernet eller deaktivert kommunikasjonsmodul.
- (42) Klager har vist til Borgarting lagmannsretts avgjørelse den 3. november 2022 LB-2021-136295 og hevdet at fritaksregelen i forskrift om kraftomsetning og netttjenester § 4-1

annet ledd bokstav b, også er anvendelig for el-overfølsomme som reagerer på det klager omtaler som «skitten strøm».

- (43) Energiklagenemnda viser til at regelen om fritak helt siden den ble opprettet har vært ment som en snever unntaksregel som skulle hensynta de som i dagligtale anses som «el-overfølsomme». Nemnda kan ikke se at lagmannsrettens domsbegrunnelse kan tas til inntekt for en utvidelse av unntaksregelen i forskrift om kraftomsetning og netjtjenester § 4-1 annet ledd bokstav b, slik den har vært praktisert til nå. Både før og etter dommen fra Borgarting lagmannsrett har nettselskapene gitt fritak til personer som har vært ansett å oppfylle kravene for fritak, jf. § 4-1 annet ledd bokstav b. Det har vært vanlig praksis å installere AMS-måler uten kommunikasjonsmodul eller med deaktivert kommunikasjonsmodul hos disse kundene. Nemnda ser ikke noe grunnlag for å tolke Borgarting lagmannsretts avgjørelse dithen at fritaksregelen skulle utvides slik at nettselskapene ikke lenger kunne tilby AMS-måler uten kommunikasjonsmodul til de kunder som har fått fritak fra AMS. Energiklagenemnda viser til tidligere avgjørelser hvor de samme spørsmålene er vurdert.
- (44) Etter gjeldende regelverk står nettselskapet fritt til å velge måler innenfor rammene av myndighetsbestemte krav, enten det gjelder type AMS-måler i ordinære saker eller type måler i de tilfellene hvor det er innvilget fritak fra plikten til å installere AMS. Nemnda vil peke på at nettselskapene er strengt regulerte monopoler. Disse har plikt til å sørge for at måling og avregning av strømforbruk foregår korrekt, slik at sluttbruker blir belastet for riktig forbruk og nettkostnad. Slik vil også de øvrige sluttbrukerne få korrekt belastning gjennom nett-tariffen. Innenfor disse rammene har nettselskapene på enkelte områder handlingsrom til å selv vurdere hva som er de mest hensiktsmessige tekniske løsningene.
- (45) Klager har ikke et krav etter forskriften om å få installert en ny måler tilsvarende den gamle eller en annen type måler som ikke er en AMS-måler uten kommunikasjonsmodul. Nemnda kan heller ikke se at bestemmelsen om fritak fra AMS innebærer at nettselskapet, etter å ha fjernet eller deaktivert kommunikasjonsmodulen fra en AMS-måler, er pliktig til å gjennomføre ytterligere tiltak som skjerming.

6 Vedtak

- (46) Energiklagenemnda fatter etter dette følgende vedtak:

- 1. Klagen tas ikke til følge.**
- 2. Reguleringsmyndigheten for energis vedtak 202401784-6 av 16. oktober 2024, stadfestes.**

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 10. februar 2025

Per Conradi Andersen
Nemndsleder

Helle Grønli
Nemndsmedlem

Morten Sundt
Nemndsmedlem

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur